

GSEF 2021: Ekonomia berde eta inklusiborako ibilbideak elkarrekin sortzen

REAS Euskadik modu presentzialean parte hartu du GSEFen V. edizioan, Mexiko Hirian, 2021eko urriaren 4tik 8ra bitartean Ekonopolo proiektua aurkezten. Gainera, Foroan sareko beste bi ekimenek parte hartu dute: Ekhilur eta Finantzaz Haratago.

Ekonomia Sozialaren Foro Globala (GSEF, ingelesezko sigletan) Ekonomia Sozial eta Solidarioaren (ESS) munduko sare bat da, eta ESSko entitateak, tokiko gobernua eta erakundeak biltzen ditu, bai eta arlo horretan interesa duten ikertzaileak eta gizarte-eragileak ere dira. ESS sustatzen dutenak, bidezkoago eta iraunkorrago den mundu bat eraikitzeko tresna gisa.

Aurten, Foroaren gaia tokiko gobernuen eta gizarte-ekonomiaren arteko harremanean zentratu da, ekonomia berde eta inklusibo baterako ibilbideak elkarrekin sortzeko helburuarekin. Galdera gidaria honako hau izan da: *zein izan beharko dira pertsonen, gobernuen, taldeen, gizarteen, herrialdeen ekintzak edo estrategiak, mundu hobea eta inklusiboagoa lortzeko? Zer funtsezko ekintza bultzatu behar dira tokian-tokitik?*

Covid19ak sortutako ziurgabetasun-egoera dela eta, ekitaldia formatu hibridoan egin da, Mexiko Hiriko José Luis Cuevas museoan kokatutako aurrez aurreko panelistak eta 50 herrialde baino gehiagotan zeuden panelista birtualak konbinatuz. Eraitza: 60 jarduera baino gehiago 3 hizkuntzatan, 70 hizlari baino gehiagoren parte-hartzearekin; 200 pertsona baino gehiago aurrez aurre eta 6.000 birtual baino gehiago parte-hartzaile gisa.

2021eko edizioa Latinoamerikan egin den lehena izan da, eta bai ekonomia solidarioa eta bai ESS proiektuak ikusarazteko ikuspegi argiagatik nabarmendu da aurtengo edizioa. Gizarte parekideak eta inklusiboak sortzeko ESSak duen potentziala erakutsi nahi izan da, hori lortzeko hainbat eragile konprometituz.

Foroa egunez egun

Foroaren galdera zuzentzailea kontuan hartuta, egun bakoitzean gogoeta egin da lehentasunezko hainbat arlori buruz. Bai online, bai aurrez aurre, osoko bilerak, mahai-inguruak, esperientzien aurkezpenak eta networking jarduerak egin dira.

Foroa urriaren 4an ireki zen astelehenean, [“Komunitate inklusiboen eraikuntza eta berreraikuntza”](#) gaiarekin. Inaugurazioaren eta alkateen osoko bilkuraren ondoren, ESSko erakunde eta enpresek sustatutako inklusio-ereduen berri eman zen. Jardunaldian esperientziak, ekintzak, estrategiak eta politikak trukatu ziren ekintza-eremuetatik, zeharkatzen ari garen krisiari aurre egingo dioten ibilbideak elkarrekin sortzeko. Aipagarriak izan ziren Afrikan egiten ari diren gizarteratze-politika publikoei buruzko esku-hartzeak eta CDMX eta Mexiko Estatuan egiten ari diren aurrerapenak.

Asteartean, [“ESSrako hezkuntza, ikaskuntza eta ikerkuntza”](#)-n zentratu zen. GSEF-ren Batzar Nagusia egin zen, eta ESSren ekimenen pasabide bat egin zen, CDMXen aurrez aurre egon zirentzako. Egundik aurrera hori hausnarketarako eta eztabaidarako gune bat izan zen, eta bertan ikusi ahal izan ziren ESSk hezkuntzan eta ikerketan

dituen erronkak, bai espazio formaletan, bai ez-formaletan, eta, gainera, ibilbide eta estrategia berrien diseinua planteatu zen.

Asteazkenean, “[ESStik eraldaketa ekologikoari egindako ekarpenean](#)” jarri zen arreta, ingurumen-narriadurak dakartzan arriskuei buruz hausnartuz, arrazionaltasun ez-utilitarista duen ekonomia baten ikuspegiak zer eginkizun duen aztertuz eta jasangarritasunera zer bidek eraman dezaketen aztertuz. Horretarako, kasu-azterketak, tokiko gobernuekin lerrotaketa eta aliantzak aurkeztu ziren, bai eta kooperatiba sostengarrien esperientziak ere, hala nola Luz.es, Mexikoko energia berriztagarriko kooperatiba.

Ostegunean, “[Finantza sozial eta solidarioen mekanismo desberdinak eta berritzaileak sustatzeko](#)” txanda izan zen. Mekanismo horietan, ezagutzak eta esperientziak trukatzeko espazio bat eskaini zen, hainbat premia-motari erantzuteko tresna eta mekanismo monetario eta finantzario berritzaileak ikasteko. Finantza etiko eta solidarioen munduko hainbat tokitako ekimenak aurkeztu ziren, finantza-inklusioa bermatzeko, zerbitzu horietarako sarbidea bultzatuz eta demokratizatuz, ongizateari laguntzen dioten ekimenen finantzaketa errazteko.

Ostiralean Foroari amiera eman zitzaion “[Tokiko eta nazioarteko aliantzak garatzea](#)” gaiarekin. GSEF-ren adierazpena irakurri zen eta hurrengo edizioa Afrikako kontinentean egingo dela iragarri zen, **Dakar hirian - Senegal-en**, Foroaren laburpen bat eta itxiera egiteaz gain. Jardunaldian, tokiko, eskualdeko eta nazioarteko aliantzak ezagutzera eman ziren, ikuspegi eta helburu partekatuek dituzten lankidetzak inklusiboak ezartzea bilatzen duten estrategiak bultzatzen dituztenak. Era berean, aliantza horiek, kasuren batean, ESS-ko politikak bihurtu dira, eta arrakasta kasu gisa aurkeztu ziren.

Esperientziak Euskaditik

Asteartean, hilaren 5ean, hezkuntza- eta ikerketa-arloan, [RedEFES](#) (Finantza Etiko eta Solidarioko Hezkuntzaren aldeko Sarea) proiektuaren berri eman zen, "[Berrikuntzarako eta gizarte-eraldaketarako ikaskuntza](#)" mahai-inguruan. **Finantzaz Haratagok** sustatutako sare honek bere sortze-prozesua partekatu zuen, eta orain arteko esperientziaz hitz egin zen, finantza etikoei buruzko materialen eta baliabideen bilketa ikusaraziz, herritarren zerbitzura jartzeko.

Ostegunean, hilak 7, finantza sozial eta solidarioetan zentratu zen eta **Ekhilur** proiektua azaltzeko aukera izan zuen "[Garapen solidarioa aurrezki eta kreditu komunitarioen bidez](#)" hitzaldiaren barruan. Ekimena tokiko eta eskualdeko ekosistema ekonomikoak sustatzeko alternatiba gisa aurkeztu zen, eta, horrez gain, diruaren balioari eta historiari buruzko gogoeta interesgarri bat partekatu zen.

Azkenik, ostiralean, hilaren 8an, **REAS Euskadik** Ekonopoloaren proiektua aurkeztu zuen, "[Tokiko aliantzen esperientzia arrakastatsuak](#)" hitzaldiaren barruan. Ekonopoloa, Ekonomia Sozial eta Solidarioko Poloa, Bilbao Ekintzak eta REAS Euskadik elkarrekin sortutako proiektua da, Bilboko San Frantzisko auzoan kokatua. ESSaren inguruan lan egiten duten hainbat eragilek topo egiteko

eta esperientziak, proiektuak eta baliabideak partekatzeko erreferentzia-espazio bihurtu nahi du; aldi berean, ESSren beraren bozgorailu izanez. Aurten bere ibilbideari ekin dio ESSan ekintzailtza-programa bat bultzatuz, Erosketa Publiko Arduratsua sustatuz eta herritarrak ESSaren inguruan sentibilizatuz Merkatu Soziala indartuz.

Latinoamerikako esperientzia inspiratzaileak

REAS Euskadik aurrez aurre parte hartu zuen GSEF 2021en, eta, horri esker, sakonago ezagutu ahal izan zituen ekimen eta proiektu kooperatiboak, bereziki latinoamerikarrak. Gainera, GSEF erakundeak egunero zabaltzen zuten Mexikoko hainbat lekutako ekoiztetxeak ikusgai jartzeko

espedientea, beren produktuak eta zerbitzuak erakusteko. Gehien inspiratu gintuzten esperientzietako batzuk nabarmenduko ditugu:

- **WAAJX OKP KAJP:** Mexikoko Mije mendilerroko (Oaxaca) komunitate indigena batek sortutako aurrezki eta kreditu kooperatiba da. Harritu egin gintuen haien ibilbideak – 13 urte daramatzate lanean eta 1.122 bazkide dituzte, 7 langile eta 2 kanpoko pertsona –, bai eta autokudeatzeko gaitasunak eta, batez ere, autosostengarritasunak ere, ez baitu kanpoko laguntzarik eta beharrezko finantzaketa guztia bazkideengandik lortu baitute.

Komunitatearentzat eta komunitatearentzat egindako proiektu horrek, herritarrei finantza-zerbitzuak eskaintzeaz gain, beren jarduera dibertsifikatu du, tokiko nekazarietzako lehengaiak lortzera bideratutako kontsumo-kooperatiba bat sortuz, herriarentzako osasun-zentro bat eraiki dute eta adobezko etheen kooperatiba bat merkaturatzen ari dira, tokiko etxebizitzaren forma tradizionala berreskuratuz, hain eraginkorra baita inguruko egoera orografikorako.

Gainera, asko gustatu zitzaigun kooperatiban sustatzen ari diren figura bat: "Neska aurreztaileak". Txikiak direnetik, kooperatibako bazkideen seme-alabak sentsibilizatu eta finantza-hezkuntza sustatu nahi dute, eta gaur egun 60 haur aurrezten dituzte.

- **Olintlalli kooperatiba:** 13 urteko esperientziarekin, kooperatiba hori erreferente bihurtu da Mexiko Hiriko Xochimilco inguru ezagunean ekosistema eta ekoizpen agroekologikoa babesteko. Azken urteotan, toki hau oso turistiko bihurtu da, oraindik lakua mantentzen den eta bere kanaletan zehar itsasontziz txangoak egin daitezkeen CDMX toki gutxietako bat delako. Turismoa, ordea, hiriko gune emankorrena suntsitzen ari da; izan ere, jarduera masiboa da, tokiko ekosistemaren tradizioak eta beharrak errespetatzen ez dituenak. Ekosistema hau Txinapak bezala ezagutzen da, duela milaka urte aztekak eraikitzen hasi

ziren lakuari irabazitako lurrezko espazioak, barazki barietate handi bat ekoizteko laborantza lekuak izatea lortu zutenak.

Olintlalli bezalako kooperatibek *Chapin* izeneko laborantza sistema tradizionala mantentzen dute, non lurra errespetatuz ekoizten den. UNAM unibertsitatearekin batera hainbat sistema garatzen ari dira ekosistema babesteko eta lur horien inguruko kanalak garbitzeko, eta, gainera, antzeko balioak dituzten kooperatiba gehiago sor daitezen sustatzen ari dira.

Horien guztien artean, gauza berdeen merkatu alternatibo bat sortu dute, Tiankisquilitil. Pandemiarekin merkatua birtualizatu dute, kontsumitzaileen sare bat sortuz, Whatsapp bidez, eta ez dute bezero soiltzat jotzen, aliatutzat baizik. Sistema horri esker, ez dute soberakinik, eta kontsumitzaileen eta ekoizleen arteko harreman zuzena sortzea lortu dute. Planteamendu ia pentsaezina da hori munduko hiririk handienetako batean. Sarean interesa duten erakunde berrien eskari handia kudeatzea da orain aurre egin beharreko erronketako bat. Horregatik, galdetegi bat prestatu dute, eta intsinis bisitak egiten dituzte erakundeetara, sarean sartzen diren pertsona berriek balio berberak dituztela ziurtatzeko. Arreta berezia eman zigun produktuen trazabilitatea berrikusteko zorrotasunak, haien hornitzaileak eta erosten dizkieten prezioak sakon ikertuz.

Gaur egun 15.000 Txinanpa daude babestuta, baina erronka handia da pertsonak espazio horiek ez uztea gune turistikoko bihurtzeko (gorakada handia dago Txinanpetan futbol-zelaiak sortzeko); izan ere, Xochimilcoko kanalak lehortuko balira, CDMX tenperatura gradu bat igoko litzateke. Txinanpen ekoizpen-ahalmena aprobetxatuz gero ordea, arazorik gabe elikatu ahal izango litzateke hiri osoa.

- **AYNI Elkarte Zibila**: AYNI, tokiko hizkuntzan "gaur egun zugatik bihar nigatik" esan nahi duena, 2000. urtean sortutako irabazi-asmorik gabeko erakundea da, eta bere helburua aukerak sortzea, teknologiarako sarbidea erraztea eta gaitasunak indartzea da, landa-eremuko eta hiri-inguruko familiek bizi-kalitatea hobetu dezaten. Boliviako Bakean dago, eta hainbat lan-ildo ditu: ura eta oinarrizko saneamendua eta higieua; elikagaien segurtasuna eta ura; garapen ekonomikoa; ingurumena; eta generoa. Erakunde honen

deigarriena izan zen nazioarteko hainbat erakunde eta finantzatzailerekin duen profesionaltasuna eta lanerako gaitasuna, bai eta Bakearen tokiko gobernuekin egindako lan zabala ere. Bertako presidentea eta talde teknikoko kide batzuk ezagutzeko aukera izan genuen, baita Bakearen lurak hidratatzen dituen ibai nagusia garbitzeko sistemak garatzen ari diren gobernadorea ere.

- **INAES Ekonomia Sozialaren Institutu Nazionala**: "Ongizate Idazkaritza" izenez ere ezaguna, erakunde honen hurbiltasunak eta lanak zur eta lur utzi gintuen. Ekonomia solidarioaren ikuspegi eta ulermen argiarekin, hainbat lan-ildo dituzte ESSren ekimenak sustatzeko Mexikoko eskualdeetan zehar. GSEFren 2021. edizioa antolatzeaz arduratu ginenez, asko gustatu zitzaigun egin zuten panelisten hautaketa, bai eta ekimen ekintzaileak dituzten pertsona desgaituei eta gazteei laguntzeko prest egotea ere.

Ondorioak

GSEFen edizio honetan, partekatutako esperientzia gehienak ESSkoak izan dira, eta zenbait esku-hartzek ESSren printzipioak hartu dituzte erreferentziazat, baita Latinoamerikako herrialdeetan sortzen den herri-ekonomiarenak ere.

Argi dago ESSa alternatiba bat dela eta izan dela azken hilabeteotan bizi izan den krisi pandemikoaren aurrean. Inoiz baino gehiago, agerian geratu da tokiko eragileen, haien erakundeen, sareen eta gobernuen – maila guztietan – arteko lankidetzak soilik egin diezaiekeela aurre epe laburrean ditugun larrialdiei eta erronkei, eta, gainera, etorkizun jasangarri eta inklusibo bat sortzeko parametroak ezarri ahal izateko. Fadlal Akabani Hneide Mexiko Hiriko Gobernuko Garapen Ekonomikorako idazkariaren hitzetan, "*ziur gaude tokiko gobernuek funtsezko zeregina dutela ekonomia inklusiboago eta jasangarriago batean oinarritutako ekosistemak sortzeko*".

Amaitzeko, Isabel Andreoni Montevideoeko ordezeko Intendente eta Montevideo Rural-eko zuzendariaren gogoetarekin geratu nahi genuke. ESSan ibilbide luzea duen emakume honek honako hau gogorarazi zigun: *"komunitatearen kodeak eta beharrak ezagutzen dituzten tokiko eragileak behar dira, bakoitzaren lubakitik ESSa praktikatzuz"*, eta, gainera, *"politikan zerbitzu-jarrera egon behar du eta ezin da orokortu politika baten gauzatzea, bere ingurunea eta beharretara egokitu behar da, tokiko gaitasunetaz baliatuz, horretarako prestakuntza sustatuz kanpokoaren mende ez egoteko"*.

GSEF2021aren laburpen bideoa

<https://www.youtube.com/watch?v=O3MpFNPrYck>